

תורת הקראק פאט ועניני שהייה - שיעור 232

I. ההיתרים בעניני שהייה

- (א) דוקא נתבשל כל צרכו והוא מצטמק ורע לו לרבנן מותר ויש מקילין כשנתבשל כמאכל בן דרוסאי (לרש"י כ. שליש בישולו ולרמב"ם פ"ט - ה"ה חצי בישולו) כחנניא דמותר להשהותו בע"ש (שנת ל"ו: וש"ע רנ"ג - ה) ונהגו להקל כחנניא (מ"ב סוף רנ"ט ד"ה כלל דמילתא ובחזו"א ל"ז - סק"ג וש"ע הרב רנ"ג - ז דהלכתא כחנניא) וע"ע בבה"ל (רנ"ג - ה ד"ה מהגו) ותשובת הרמ"א (ל"ה) משמעות התיבה נהגו
- (ב) קדירה חייתה שלא נתבשל כלל או שנתן בה חתיכה חיה מותר כאלו היתה כולה חיה דעל ידו כך מסיח דעתו ממנה ועיין בספר שביתת השבת בדיני שהייה (זאת רקוזות סקט"ו) דאפשר שלא שייך בזמנינו היתר זה כ"כ הגרי"א הענקין דכיון שהתנורים שלנו הם כולם של געז מתבשל במהרה וע"ע בספר תולדות שמואל (ח"ג סימן ל"ג - סק"ג) דהכל תלוי באיכות הבישול בשעת קבלת שבת וכן דעת רב משה פיינשטיין שיש היתר דקדירה חייתה אף בזה"ז
- (ג) כוונתו לצורך מחר ואינו חיוטה יש מתירין דלא חיישינן שיבא לחתות וכמו בחייתה (כה"ל רנ"ג ד"ה להשהותו בשם הא"ר) וכדיעבד יש לסמוך ע"ז רק שלא יהא רגיל לעשות כן
- (ד) גרופה או קטומה אין צריך ההיתרים הנ"ל לשהייה עיין באג"מ (ה - ג' - דבתנורי הגעז שלנו יש טעם גדול לומר דלא שייך כלל שמא יחתה דלא גזרו לשמא יביא עוד עצים כשיכלה האש דא"כ היה לן לאסור גם בכירה שהסיקה בקש וגבבא ואולי לא גזרו אלא בחתוי בפיו ולכן העיקר הוא שצריך להראות שדעתו להפחית שזה נראה יותר בכסוי האש ויש להחמיר ג"כ לכסות גם את הכפתורים ושיטת החזו"א (ל"ז - ט) דהבלעך אינו מועיל לשהייה וחזרה כיון שאין ממעט החום ודרך בישול בכך ורק קדירה ריקנית הפוכה ע"ג האש מועיל לשהייה וחזרה בעוד התנאים ודעת הגר"א קטלר דבתנורים דידן אף דטוב שגם יהיה האש מכוסה בכלעך העיקר הוא בכיסוי הכפתורים וזה מועיל גם להחזרה וצ"ע (ספר הלכות שבת דף 338 אות ת"ת) וע"ע בשו"ת הר צבי (דף רכ"א ד"ה אמנס) שכתב דמחזי כמבשל לא שייך אלא במקום שישנה הגזירה משום שמא יחתה וראיה לזה מקש וגבבא שהותר אפילו להחזיר משום דלא שייך שם שמא יחתה אעפ"י דשייך שם הטעם שמחזי כמבשל וצ"ע למעשה ע"ש
- (ה) טח בטיט עיין ברמ"א (רנ"ד - ה) דבתנור שטח בטיט או שאינו אופה לצורך שבת רק למו"ש לא גזרינן שמא יחתה וה"ה כשסתם התנור בסרט שקורין tape (הלכות שבת דף 337) וכתב החזו"א (ל"ז - ז) דאם סגר הכפתורים דינו כמו טוח בטיט וע"ע באג"מ (ד - ע"ד אות כ"ה ול"ד) דמשמע משם דאין מועיל tape או מנועול על הכפתור
- (ו) החשש של חזרה - עיין במ"ב (רנ"ג - סקפ"ה) שהביא דעת המהרי"ל דלא די במעזיבה של התנור וצריך דף להכירא ולכן בנידן דידן חשיב כאינו קטום ולכאורה אין מועיל aluminum foil במקום הבלעך כי אין זה מקטין האש כך שמעתי מכמה מומחים ועוד דהמחבר (צסימן רנ"ג - ז) כתב דדוקא חזרה על גבה מותר אבל לתוכה אסור ואפילו נתקיים כל התנאים של חזרה וכן שמעתי מרב דוד Steinwurzl (חזרה נקרא תוכו אם הוא crockpot) ועיין בשו"ת אג"מ (ד - ע"ד - סקכ"ו) דתנורים שלנו דינם ככירה ואסור להחזיר לתוכן אפילו בגרופ וקטום ולא סגי בכיסוי פח על האש שבתוך התנור אלא צריך דוקא להשים הקדירה בתוך תיבה קטנה בתנור
- (ז) החשש של הגסה או להוציא בכף - אם בעודה על האש איכא איסור דרבנן אם מבושל כל צרכו כדכתב התפארת שמואל (פרק כירה סימן ע"ז) דשמא יטעה ויראה לו שהוא מבושלת כל צרכה ויבא לחיוב סקילה דלכן כתב שאסרו מדרבנן גם להכניס הכף מחשש הגסה ולא הוי גזירה לגזירה מאחר דאיכא עכ"פ קצת ספק אבל לאחר שהוסר מן האש משמע דליכא למיטעי
- (ח) חזרת כיסוי על הקדירה שהוא על האש - עיין באג"מ (ד - ע"ד - אות י) דטעם

התפארת שמואל שייך גם על כיסוי קדירה שהוא על האש כמו בהגסה. ועיין עוד בשו"ת עמק התשובה (סימן מ"ז) שכתב להתירו דמי גרע חזרת הכיסוי מחזרת כל הקדירה וחזרת כל הקדירה אם נטלה מותר להחזיר אם נתבשלה כל צרכו. ועוד יותר נראה דאפילו אם לא היה הכיסוי ע"ג קדירה ורוצה להניח עליו כיסוי לכתחלה שרי

(ט) ולמעשה לענין הטמנה כיון שיצא הדבר מכתב ידו של הגרש"ז אויערבך שהקראק פאט חשוב מוטמן והסכים לו הגאון רב י.ש. אלישיב צריך להחמיר כשיטתם ועיין בשיעור 141 הצדדים לאיסור. וכן פסק רב יעקב פאזען אבל מי שהולך כסדר בפסקי רב משה פיינשטיין אין צריך להחמיר וטעמו משום הטמנה ברובה אין חשוב הטמנה וצריך כולה דוקא ועוד יש סניפים להתיר (c) הואיל והוא דרך בישולו של הכלי וכאילו היה מחובר להכלי וצריך הטמנה דוקא בדבר אחר (עיין בשו"ת עמק התשובה (ב - ל) וכן שמעתי מרב מנשה קליין ומרב מרדכי מרכז) (ג) אם יש אויר מפסיק כנידון דידן אין חשוב הטמנה (תוס' שנת מ"ח. ד"ה "זיתיס") (ד) ועוד דאם סתם הידות של הקראק פאט בסרט שקורין tape נקרא טח בטיט ומותר (חזו"ח ל"ו - סק"ז) (ה) ועוד דנקרא דבר שאינו מוסיף הבל אם מבושל ורק מעמיד החום (ילקוט יוסף שנת ח - דף ק"ה) (ו) ועוד סניף דדעת הרשב"ם ורבינו יוסף בתוספות (שנת מ"ז: ד"ה "צמה טומנין") שכל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו איסור משום הטמנה. ועוד סניף ממה שכתב השבלי הלקט שבבית יוסף (ס"ס רנ"ג) בשם רב ישעיה דכל מידי דשרי להשהותו ע"ג כירה שאינה גרופה וקטומה שרי לטומנו והמקילים ודאי יש מי לסמוך עליו

II. הערות

(א) קראק פאט וכדומה המופעל ע"י שעון שבת עיין בחזו"א (ל"ח - סק"ז וג') דאסור לעשות מלאכת בישול בשבת ע"י שעון חשמלי שיבעיר למחר בזמן הבישול קודם האכילה וזה נקרא שהייה לכתחלה ואסור ונראה דאין האיסור הנתינה אלא מציאות מצב ואפילו ע"י נכרי אסור ועיין באג"מ (ד - ס) שאסור מטעם אחר דהיינו זלזול שבת ואין להקל אף כשהוזמנו לשבות שבת אצל אחד שמקל בזה ועיין בספר עדות ישראל (דף 127) שמחלק בין בישול מחדש דאסור ובין חימום דמותר ועיין בציץ אליעזר (ז - ט"ז) שהביא פסק של החתם סופר במעשה במופלגי תורה דק"ק פ"פ דמיינן שיש להתיר אפילו בישול מחדש

(ב) קראק פאט שיצטמק וישרף הטשולענט מה הן העצות על פי ההלכה לעשות ועיין בספר קובץ משיב בהלכה ממכון להוראה שנתן כמה עצות (c) שישפוך ממיחם שיש בו חמין לתוך הקראק פאט (ג) שישאב בכלי מן המים שבמיחם ויתננו בתוך הקראק פאט (ד) שיקח מים מן המיחם על ידי הכרזה בכלי וישפכנו לתוך הטשולענט

ונראה לי שכל העצות הנזכרים למעלה אינם כהלכתה משום שהקראק פאט אינו קטום ויש בו איסור שהייה לכתחילה והעצה הרביעית (ד) שיוציא את הקדירה מן החלק החיצון וישפוך הטשולענט לתוך קדירה רגילה ריקנית ויעמידנו על התנור המכוסה בבלעך גם זה יש מפקפקים בדבר ועיין בשש"כ (ב - ה' הנה מ"ד) דיש לסמוך על השעה"צ (רנ"ג - סקמ"ז) דפינה ממיחם למיחם מותר ולא כהמג"א (סק"כ) שכתב לאיסור ושכן דעת הרמ"א וע"ע באג"מ (ז - ס"ט) שפסק המג"א והרמ"א לחומרא ולא כהמ"ב ורב ש.ז. אויערבך שמקילים בדבר (ה) לערות תבשיל שבקדירה גדולה לקדירה קטנה ולהחזירה ע"ג האש תלוי במחלוקת הנזכר באות ד'

(ג) סמיכה מותר דדוקא על גבי כירה או תוכו אסור בלא ההיתרים הנ"ל האם יש ע"ג הבלעך מקום שדינו כמו סמיכה או נגד המדורה (שי"ח - ט"ו רנ"ג - ה) שמותר להניח שם דבר יבש מבושל כ"צ עיין באג"מ (ד - ע"ד לית מ"ז) דמדורה שאני שהוא רק כסמיכה כדאיתא במג"א (סקל"ה) והיכרא איכא מחמת שהצריכו להתרחק ובתנורים שלנו לא שייך זה ואסור בשהייה ובחזרה